

Inspirujące zamknięcie roku szkolnego

Pomysły na zajęcia językowe przed wakacjami

DOI: 10.47050/jows.2025.2.85-90

Koniec roku szkolnego to wbrew pozorom niezwykle wymagający czas dla nauczycieli. Jak bowiem skutecznie zmotywować uczniów do pracy, gdy wszystkie oceny są już wystawione, za oknem świeci słońce, a nasze nauczycielskie zasoby energetyczne są na wyczerpaniu? Co robić (a czego unikać), aby ostatnia przedwakacyjna lekcja była nie tylko emocjonalnie angażująca, lecz również wspierała językowy rozwój ucznia?

OLGA TRENDIAK-SUŚLIK
Uniwersytet Łódzki

ENGAGING IDEAS FOR END-OF-YEAR LANGUAGE LESSONS

It goes without saying that the last weeks of the school year can be incredibly challenging for most teachers. Once grades have been finalised, many students experience a significant decline in motivation. For many educators sustaining engagement, let alone reinforcing language skills, during that time might seem like a daunting challenge. The aim of this article is to present a set of inspiring last-day-of-school activities that language teachers can easily incorporate in their teaching practice. The article also highlights the significance of introducing engaging and stimulating last-lesson activities that not only boost student engagement but also foster linguistic development. Most of the tasks included in the article require little to no additional preparation and can be easily implemented by teachers of various foreign languages.

KEY WORDS: END-OF-YEAR LESSON IDEAS, STUDENT ENGAGEMENT, CREATIVITY, LEARNER MOTIVATION

Zanim jednak przejdę do tego, co warto robić na ostatnich zajęciach, nieco przewrotnie zacznę od tego, czego raczej unikać, a co jest dość częstą praktyką podczas wielu przedwakacyjnych zajęć, nie tylko tych z języka obcego. O czym mowa? O oglądaniu filmów. Od razu podkreślę, że mam na myśli nieprzemyślane i nieustrukturyzowane oglądanie filmów, które w żaden sposób nie przyczynia się do rozwoju kompetencji językowych uczniów. Absolutnie nie jestem przeciwniczką wprowadzania materiałów audiowizualnych na zajęciach językowych, ponieważ „odpowiednio dobrane [...] zwiększają motywację uczniów dzięki przyciągnięciu ich uwagi, zaciekawieniu ich określonymi tematami, a także przybliżeniu mentalności mieszkańców danego kraju” (Tomczuk 2018: 5). Jestem jednak zdania, że jako edukatorzy musimy pamiętać o kilku istotnych kwestiach, zanim zdecydujemy się na taką właśnie formę pracy na ostatnich zajęciach.

Przede wszystkim film powinien być dopasowany do potrzeb i zainteresowań uczestników zajęć – tematyka oderwana od tego, co rzeczywiście pasjonuje naszych uczniów, może ich szybko znużyć i doprowadzić do spadku zaangażowania. Równie istotny jest poziom językowy prezentowanego materiału – zbyt wymagające i zaawansowane treści potrafią zniechęcić, zaś zbyt proste – zdemotywowwać. Nie bez znaczenia jest także długość filmu – odradzam materiały trwające całą lekcję (a czasem i dłużej), gdyż nie pozostawiają czasu na wprowadzenie dodatkowych ćwiczeń pozwalających na rozwój zasobu leksykalno-gramatycznego uczniów czy zwiększenie ich świadomości kulturowej. Ponadto film na lekcji języka obcego ma nie tylko nieść ze sobą konkretną wartość edukacyjną, ale również stymulować rozwój językowy oglądającego. Dlatego najpierw zastanówmy się, co konkretnie nasi uczniowie mają wynieść z wybranego przez nas materiału wideo, jeśli zdecydujemy się właśnie tak spędzić ostatnią lekcję. Kluczowe może się okazać uwzględnienie dodatkowych zadań do wykonania podczas seansu, np.:

- ➔ Zapisz trzy przykłady użycia... (np. wybranego zagadnienia gramatycznego, idiomu, nieformalnego języka, czasowników frazowych);
- ➔ Znajdź trzy synonimy wybranego słowa;
- ➔ Znajdź trzy antonimy wybranego słowa;
- ➔ Streść ostatnią scenę;
- ➔ Ułóż podane wydarzenia w odpowiedniej kolejności;
- ➔ Rozwiąż quiz zawierający serię pytań („Ile ... pojawiło się w filmie?”, „Ile razy główny bohater ...?”, „Dlaczego John...”, „Kim była Kate dla pozostałych bohaterów filmu?”).

Jestem również gorącą zwolenniczką ćwiczenia, które roboczo nazwałam „Przybij piątkę”. Uczniowie mają za zadanie podać pięć przykładów wybranych przez nas zagadnień, np.:

- ➔ Podaj pięć męskich/żeńskich imion, które zapamiętałeś(-łaś);
- ➔ Podaj nazwy pięciu zwierząt, które pojawiły się w filmie;
- ➔ Podaj pięć słówek, które cię zaciekały;
- ➔ Podaj pięć kolokacji, które ci się podobały;
- ➔ Podaj pięć wyrażań, które pojawiły się w filmie oraz na naszych zajęciach w tym semestrze.

Możemy również zadać dodatkowe pytania, na które uczniowie odpowiadają w parach lub mniejszych grupach, np.:

- ➔ Czy jest coś takiego w filmie, z czym się nie zgadzasz (np. podjęta przez bohatera decyzja, konkretne zachowanie itp.)?
- ➔ Czy znalazłeś(-łaś) jakieś nieścisłości w filmie?
- ➔ Jaki jest przekaz filmu? Co według ciebie reżyser chciał nam powiedzieć?
- ➔ Czy jest coś takiego w filmie, co wydało ci się zabawne/naiwne/niepotrzebne/urocze/nieznosne?
- ➔ Czy zmienił(a)byś cokolwiek w filmie?

- ➡ Za pomocą trzech słów powiedz, jakie wrażenie wywarł na tobie film.
- ➡ Porównaj głównego bohatera oraz antybohatera filmu. Czym się różnią? Czy jest coś, co ich łączy?
- ➡ Gdybyś mógł(mogła) zadać reżyserowi/scenarzyście/montażyście/głównemu aktorowi/głównej aktorce jedno pytanie, jak by ono brzmiało?

Szukającym filmowych inspiracji nauczycielom języka angielskiego chciałabym polecić stronę Teach with Movies (www.teachwithmovies.org). Można tutaj znaleźć bardzo szeroki wybór treści oraz dopasowane do nich rozbudowane plany lekcji. Dostępne są również karty pracy, które można od razu wdrożyć na zajęciach. Filmy pogrupowane są tematycznie, co ułatwia dopasowanie ich do bieżących potrzeb.

Kolejną rzeczą, którą odradzam nauczycielom planującym ostatnie przedwakacyjne spotkanie, jest pytanie uczniów o... ich plany na letni czas wolny. Taka rada może wzbudzać zdziwienie, jednak jest w pełni uzasadniona. Po pierwsze, pytanie: „Jak planujesz spędzić swoje wakacje?” pojawia się na wielu lekcjach w ostatnim tygodniu roku szkolnego, a przez to jest po prostu nudne i mało angażujące – w końcu, ile razy można mówić o tym samym. Po drugie, i ten powód uważam za znacznie istotniejszy, niestety nie każdego ucznia (czy też jego rodziców) stać na choćby krótki wyjazd wakacyjny. Nierzadko również sytuacja rodzinna uczniów (np. choroba, wypadek, pobyt w szpitalu) uniemożliwia jakąkolwiek wakacyjną podróż. Niektórzy spędzą zatem dwa miesiące w domu, a dzielenie się tym faktem na forum klasy może być nie tylko niezręczne, lecz także wywołać poczucie wstydu czy wręcz niższości (Sainz i in. 2021).

Jak zatem rozmawiać o wakacjach, by nie wzbudzać dyskomfortu i lęku przed byciem ocenianym? Poniżej przedstawiam listę bardzo łatwych do wdrożenia i, co ważne, niewymagających dodatkowych przygotowań ćwiczeń, które nie tylko pomogą uczniom powtórzyć słownictwo związane z wakacjami, ale też zaangażują ich i zachęcą do aktywnego udziału w lekcji, nawet jeśli nie mają żadnych planów na nadchodzące lato. Ćwiczenia są przeznaczone dla uczniów ostatnich klas szkół podstawowych oraz uczniów szkół ponadpodstawowych.

(Wirtualna) wycieczka

Zabierz swoich uczniów na wirtualną wycieczkę po Anglii. Pomocna będzie strona Pettyson (www.pettyson.co.uk)¹. Po kliknięciu wybranego miejsca uczniowie mają możliwość zwiedzenia największych atrakcji turystycznych w Anglii, takich jak: Stonehenge, Big Ben czy Parlament.

W tym ćwiczeniu uczniowie pracują w parach lub trzyosobowych grupach. Każdy z nich wciela się w rolę pracownika biura podróży i razem z partnerem lub partnerką z ławki eksplorują nowe miejsca i atrakcje turystyczne, by później umieścić ich szczegółowy opis w wakacyjnym katalogu. Uczniowie mają „rozejrzeć się” po okolicy, by następnie móc przedstawić reszcie klasy swoją ofertę. Muszą omówić zarówno zalety danego miejsca (np. piękne widoki, pyszne jedzenie, przyjaźni mieszkańcy), jak i jego wady (np. nieodpowiednia infrastruktura, wysokie ceny). Następnie czytają stworzony opis na głos, a reszta klasy decyduje, czy chciałaby wybrać się w czasie wakacji do tego miejsca.

W alternatywnej wersji ćwiczenia uczniowie pracują samodzielnie. Każdy z nich jest pracownikiem biura podróży, który szuka nowych ofert do wakacyjnego katalogu. Po „zwiedzeniu” wybranego miejsca i jego okolicy uczeń szczegółowo je opisuje. Partner lub partnerka z ławki odgrywa rolę klienta, który chciałby udać się na kilkudniową wycieczkę do Anglii. „Pracownik biura” ma za zadanie przekonać „klienta”, że to właśnie opisywane przez niego miejsce będzie najlepszym wyborem na wakacyjny wyjazd. Po paru minutach uczniowie zamieniają się rolami.

Taka forma ćwiczenia pozwala na rozwijanie umiejętności perswazyjnych oraz argumentacyjnych. Co więcej, wykorzystanie zasobów internetowych uatrakcyjni lekcję i umożliwia uczniom kontakt z autentycznymi materiałami, co zwiększa ich zaangażowanie.

¹ Należy przejść na blog do części Virtual Tours < www.pettyson.co.uk/about-us/our-blog/674-17-virtual-tours-of-the-uk-to-enjoy-during-lockdown.

Alter ego

Niektórzy uczniowie mogą się czuć niekomfortowo, dzieląc się swoimi planami wakacyjnymi na forum klasy. Aby ułatwić im udział w dyskusji i przy okazji pobudzić ich kreatywność, poproś, żeby wcieliili się w dowolną fikcyjną postać (lub też osobę publiczną) i ze szczegółami opowiedzieli o wakacjach z perspektywy tej właśnie osoby. Może to być gwiazda kina, influencer, superbohater, piosenkarz, sportowiec itp.

W wykonaniu tego zadania mogą pomóc pytania dodatkowe zapisane na tablicy, np.:

- ➡ Dokąd wybierzesz się w te wakacje?
- ➡ Dlaczego właśnie tam?
- ➡ Jak długi będzie twój wyjazd?
- ➡ Kogo zabierzesz ze sobą? Z jakiego powodu?
- ➡ Jaki środek transportu wybierzesz? Dlaczego?
- ➡ Co będziesz robić podczas swojego wyjazdu? Stwórz szczegółowy plan na każdy dzień.
- ➡ Jaką książkę zabierzesz ze sobą? Co wpłynęło na ten wybór?
- ➡ Bez jakiej rzeczy nie wyobrażasz sobie swojego wyjazdu?

Wcielenie się w kogoś innego może znacząco obniżyć poziom lęku związanego z wypowiedzianiem się w języku obcym (Horwitz i in. 1986). Ponadto ćwiczenie pobudza wyobraźnię, a każdy uczeń może stworzyć swoją unikalną wizję wyjazdu wakacyjnego. Co więcej, taka forma opowiadania o wakacyjnych planach jest z pewnością bardziej komfortowa dla uczniów, którzy z różnych względów spędzą całe lato w domu.

Dziesięciminutowe wyzwanie

W tym ćwiczeniu uczniowie muszą wykonać zadanie pod presją czasu. Każdy ma 10 minut na udzielenie odpowiedzi (może to być parę minut mniej – wszystko zależy od grupy). Oczywiście treść każdego z punktów można modyfikować w zależności od potrzeb i zainteresowań uczniów. Przed rozpoczęciem ćwiczenia warto przekazać klasie niezbędne słownictwo, by usprawnić pracę.

Wymień:

- ➡ jedną rzecz, za którą kochasz wakacje;
- ➡ dwie rzeczy, bez których nie wyobrażasz sobie wakacji;
- ➡ trzy rzeczy, które chciał(a)byś zrobić w te wakacje;
- ➡ cztery rzeczy, które można robić latem, gdy pada;
- ➡ pięć powodów, dla których lato to najlepsza pora roku;
- ➡ sześć rzeczy, których zwykle nie robisz w wakacje;
- ➡ siedem rzeczy, które można zabrać na plażę;
- ➡ osiem rzeczy, które zawsze sprawiają, że myślisz o wakacjach;
- ➡ dziewięć rzeczy, które byś zrobił(a), gdybyś wygrał(a) milion dolarów;
- ➡ dziesięć rzeczy, które można robić na obozie sportowym.

W tym ćwiczeniu uczniowie mają możliwość podzielenia się swoimi przemyśleniami i spostrzeżeniami na temat letniej przerwy od nauki. Jak podkreślają badacze, to właśnie personalizacja materiału zwiększa wewnętrzną motywację ucznia i sprzyja zaangażowaniu, co jest szczególnie istotne w ostatnich dniach roku szkolnego, gdy poziom energii i koncentracji naturalnie spada (Griffiths i Keohane 2000; Dörnyei 2001).

Wakacyjna lista marzeń (ang. *summer bucket list*)

W tym ćwiczeniu uczniowie tworzą osobistą listę celów i marzeń, które chcieliby zrealizować podczas nadchodzącego lata. Aby ułatwić wykonanie zadania, przed rozpoczęciem pracy warto przybliżyć grupie pojęcie listy marzeń (ang. *bucket list*) oraz podać dodatkowe naprowadzające pytania, np.:

- ➡ Czego chciał(a)byś doświadczyć tego lata i dlaczego?
- ➡ Jakie nowe umiejętności planujesz zdobyć?
- ➡ Gdzie chciał(a)byś wyjechać w tym roku? Dlaczego?

W przypadku młodszych grup można rozdać gotowe szablony (rys. 1.) lub poprosić o narysowanie własnego wiaderka.

Po wypisaniu wakacyjnych marzeń i celów uczniowie przyklejają swoje prace do tablicy, natomiast reszta grupy wybiera te, które do nich najbardziej przemawiają. Można również zadać pytania uzupełniające, np.:

- ➡ Która lista podobiała ci się najbardziej?
- ➡ Która lista była najbardziej zbliżona do twojej?
- ➡ Która lista najbardziej różniła się od twojej?
- ➡ Czy patrząc na listy kolegów i koleżanek, coś byś dodał(a) do swojej?

Ćwiczenie nie tylko wspiera rozwój językowy, lecz także angażuje uczniów na poziomie emocjonalnym, zachęcając do mówienia o własnych marzeniach i planach w autentycznym kontekście.

Wakacyjna playlista

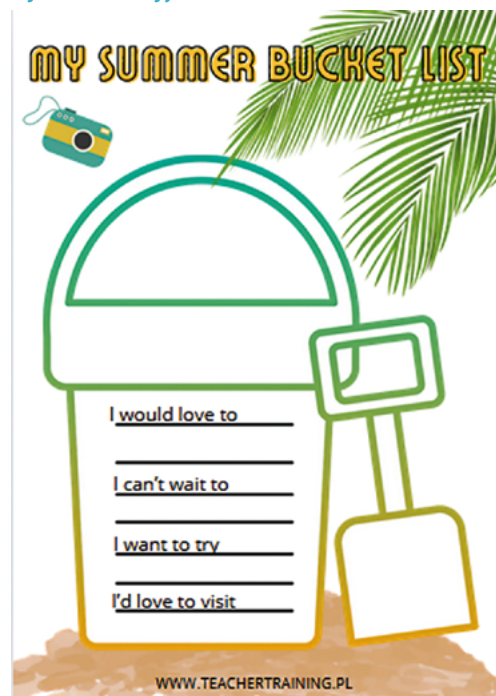
W tym zadaniu uczniowie tworzą swoją wakacyjną playlistę (warto wcześniej ustalić liczbę utworów) i uzasadniają dokonany wybór, np.:

- ➡ Ta piosenka idealnie wkomponowuje się w wakacyjną atmosferę, ponieważ ...
- ➡ Ten utwór świetnie sprawdzi się w ciepłe letnie wieczory, bo...

Alternatywną wersją ćwiczenia jest przygotowanie playlisty dla ulubionego aktora/piosenkarza/streamera itp. Uczniowie muszą wówczas uzasadnić, dlaczego właśnie te utwory mogłyby się spodobać wybranej przez nich osobie. Aby zwiększyć efektywność zadania, można wcześniej wprowadzić przydatne struktury leksykalno-gramatyczne, które pomogą wyrazić opinię (np. „In my opinion, this song perfectly captures...”) czy też przedstawić hipotetyczne sytuacje (np. „If I were Brad Pitt, I would love to listen to...”).

Uczniowie mogą również samodzielnie stworzyć piosenkę za pomocą sztucznej inteligencji. Taką możliwość oferuje strona Soundraw (soundraw.io). Po założeniu konta użytkownik może wybrać styl muzyczny, tempo, czas trwania, a nawet motyw przewodni utworu. Jest to bardzo angażująca forma pracy, która pozwala wcielić się w rolę kompozytora. Uczniowie samodzielnie podejmują twórcze decyzje, co pozwala na rozwój ich autonomicznych postaw. Ważne, by nie zapomnieć o aspekcie językowym i poprosić uczniów o podanie powodu stworzenia właśnie takiego utworu.

Rys. 1. Wakacyjna lista marzeń

Źródło: teachertraining.pl.

Wakacyjna komedia

Tym razem uczniowie wcielają się w rolę reżysera (i/lub scenarzysty), którego zadaniem jest stworzenie wakacyjnego filmu. To uczeń wymyśla fabułę, nakreśla sylwetkę głównego bohatera, wybiera scenerię itd. W stworzeniu obrazu może pomóc darmowa platforma Veed (www.veed.io), która w ramach bezpłatnego konta umożliwia „wyreżyserowanie” około minutowego filmu z napisami i podkładem muzycznym. Intuicyjny interfejs platformy sprawia, że uczniowie mogą z łatwością edytować filmy, dodawać napisy, muzykę oraz grafiki, a to z kolei pobudza kreatywność i znacząco zwiększa zaangażowanie. Gotowy film można pobrać na wybrane urządzenie, a następnie zaprezentować całej klasie.

Ponieważ są to ostatnie zajęcia w roku szkolnym, tematyka produkcji powinna się skupiać na lecie i wakacjach. Może to być film przygodowy, komedia lub nawet science fiction o wymarzonej podróży, wakacyjnej miłości lub niezapomnianym zeszłorocznym obozie sportowym. Taka forma pracy pozwala uczniom na ekspresję twórczą oraz dostosowanie projektu do własnych zainteresowań i zagadnień bliskich ich sercu.

Tworzenie filmu to ponadto świetna zabawa, która pozwala na chwilę relaksu przed wakacjami. Niewątpliwie wykorzystanie technologii podczas zajęć językowych wzbudza duże zainteresowanie i może wzmocnić motywację ucznia oraz zachęcić go do aktywnego udziału w zajęciach (Hafner 2014; Kessler 2018). Co więcej, praca z materiałami wideo (samodzielne stworzenie i zapisanie scenariusza oraz dialogów w języku obcym) może się przyczynić do rozwijania zarówno zasobu leksykalnego, jak i struktur gramatycznych, które pojawiają się w bardziej autentycznym, a przez to silniej przemawiającym do ucznia kontekście (Canning-Wilson i Wallace 2000).

Starannie zaplanowana ostatnia lekcja w roku szkolnym może zatem skutecznie wspierać rozwój uczniów, nie tylko w zakresie kreatywności i krytycznego myślenia, lecz także ich kompetencji językowych. Odpowiednio dobrane aktywności pozwolą zakończyć rok szkolny z poczuciem satysfakcji i chęcią doskonalenia swoich umiejętności językowych w kolejnym roku nauki. Dlatego mimo pięknej pogody za oknem nie tracimy naszej nauczycielskiej czujności i dobrze wykorzystajmy ten czas.

BIBLIOGRAFIA

- Canning-Wilson, C., Wallace, J. (2000), *Practical Aspects of Using Video in the Foreign Language Classroom*, „The Internet TESL Journal”, nr 6, 31–36.
- Dörnyei, Z. (2001), *Motivational Strategies in the Language Classroom*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Griffiths, G., Keohane, K. (2000), *Personalizing Language Learning*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Hafner, C. (2014), *Embedding Digital Literacies in English Language Teaching: Students' Digital Video Projects as Multimodal Ensembles*, „Tesol Quarterly”, nr 48(4), s. 655–685.
- Horwitz, E.K., Horwitz, M.B., Cope, J.A. (1986), *Foreign Language Classroom Anxiety*, „Modern Language Journal”, nr 70(2), s. 125–132.
- Kessler, G. (2018), *Technology and the Future of Language Teaching*, „Foreign Language Annals”, nr 51, s. 205–218.
- Sainz, M., Martínez, R., Moya, M., Rodríguez-Bailón, R., Vaes, J. (2021), *Lacking Socio-Economic Status Reduces Subjective Well-Being Through Perceptions of Meta-Dehumanization*, „British Journal of Social Psychology”, nr 60(2), s. 470–489.
- Tomczuk, D. (2018), *Kształtowanie kompetencji audiowizualnych jako element wspomagający edukację językową i kulturową obcokrajowców*, „Języki Obce w Szkole”, nr 2, s. 5–8.

DR OLGA TRENDIAK-SUŚLIK Asystent w Zakładzie Języka Angielskiego i Językoznawstwa Stosowanego Instytutu Anglistyki Uniwersytetu Łódzkiego. Metodyk oraz lektor z ponad dwudziestoletnim doświadczeniem w jednej z wiodących szkół językowych w Łodzi oraz w Anglii. Jej zainteresowania badawcze obejmują, między innymi, zagadnienia związane z przyswajaniem języka obcego, strategiami uczenia się, treningiem strategicznym czy też rozwijaniem autonomii ucznia.